

دستورالعمل احداث اتاق مادر و کودک

معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

گروه سلامت جمعیت و خانواده

واحد سلامت نوزادان و کودکان

آذر ۱۴۰۲

بیان مساله

یکی از نیازهای گروه مادران و کودکان به ویژه در شهرهای، بزرگ نیاز به فضاهایی برای شیردادن مادران به نوزادان در مکان های عمومی از جمله مراکز سلامت، پایگاه های بهداشتی، بیمارستان ها و فضاهای مورد مراجعه مادران است این فضا ها یک محیط امن برای مادران برای رسیدگی به نوزادان و شیردادن به آنان است و در کنار مباحث تحقق عدالت اجتماعی برای تمامی گروههای اجتماعی، موجب آسایش روانی مادران در رسیدگی به نوزادان خود شده و به آنان فرصت حضور در فضاهای عمومی را با خیال آسوده داده و دیگر نوزادان و مشکلات مربوط به نگهداری آنان مانع حضور مادران در فضاهای عمومی نمی شود.

همچنین وجود چنین فضاهایی موجب تایید هویت جنسی مادران و اعتماد به نفس کودکان در رشد و تعالی هویت اجتماعی شهروندان میگردد که مساله بسیار مهمی در ثبات و پایداری اجتماعی در آینده است. چرا که در موارد متعددی در مکان هایی که مراکز مراجعه مادران میباشند، دیده شده که مادران با شرم آمیخته با ترس در حال رسیدگی به نوزادان خود هستند. این امر نه تنها از شان فضاهای امروز کشور دور است بلکه با نادیده انگاشتن حقوق اولیه این گروه ها، نشان دهنده غفلت بزرگ از منزلت مادر و خانواده است.

لذا معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به عنوان یکی از مهمترین حوزه ها موظف به احداث این گونه اتاق ها در حوزه ارایه خدمت خود می باشد.

اهداف:

- ترویج فرهنگ تغذیه با شیر مادر که دارای فواید، روانی اجتماعی و اقتصادی است.
- شیردهی به نوزادان و نظافت آن ها با آسایش و دور از انظار عمومی همراه با رعایت مسایل بهداشتی و

اخلاقی

- تلاش برای تحقق عدالت اجتماعی در فضاهای شهری از طریق پیش بینی فضاهای دوستدار مادر و کودک در مکان های عمومی شهر
- حفظ شئونات اسلامی و انسانی در مکان های عمومی
- ارتقای سلامت و بهداشت مادر و کودک
- برطرف کردن نگرانی مادران در زمان حضور در اماکن عمومی برای انجام امور مربوط به خود و کودکان خود
- جلوگیری از بروز بیماری های منتقله از طریق شستشو و تعویض غیر بهداشتی
- جلوگیری از شیوع آلودگی محیط زیست (رها سازی پوشک در محیط)
- حفظ و ارتقای کرامت مادران

الزامات جا نمایی اتاق در مجموعه مورد نظر

پس از تعیین مکان های اولویت دار برای احداث اتاق ها، الزامات مکان یابی درون مکان های هدف شامل موارد زیر است:

- نزدیک بودن مکان اتاق مادر و کودک به اتاق انتظار
- قرار گرفتن مکان مذکور در محلی که از بالاترین امنیت برخوردار باشد.
- قرار گرفتن مکان مذکور در محلی که دسترسی به آن از طرف مراجعین به سهولت صورت پذیرد.
- قرار گرفتن مکان مذکور در محلی که از طریق تابلوها و علائم راهنما به راحتی شناسایی باشد.

استانداردهای داخلی لازم برای اتاق

این اتاق باید از حداقل تجهیزات لازم مانند صندلی شیردهی به نوزاد، روشویی مجهز به آب گرم و سرد، میز تعویض پوشک، برخوردار باشد. الزامات فنی و بهداشتی این اتاق ها به شرح زیر است:

- اتاقی به مساحت ۶ متر مربع در ابعاد ۲*۳، اتاق مادر و کودک باید از دو قسمت تشکیل و با یک پارتیشن از هم جدا شود. روشویی مخصوص شستشوی کودک با ارتفاع و سر شیرهای استاندارد و مخصوص از موارد مورد لزوم در این اتاق می باشد.

مصالح مصرفی کف و دیوار

در انتخاب مصالح برای کف محل شستشو میبایست به موارد ذیل توجه نمود

- سطح کاملاً صیقلی و صاف موجبات لیز شدن محل را فراهم میآورد و خطراتی را به همراه دارد پس می بایست از سطوحی که دارای اصطکاک می باشند، استفاده شود. همچنین میبایست به جهت جلوگیری از تجمع آب به شیب بندی محل نیز توجه شود.

تجهیزات اتاق

- قسمت شست و شوی کودک و تعویض پوشک:
- تعویض پوشک: در این بخش به جهت این که مادر باید تسلط کامل بر روی کودک خود را داشته باشد می بایست از میزهایی با ارتفاع استاندارد استفاده شود، به طوری که نیازی به تغییر حالت یا خم شدن مادر برای تعویض پوشک فرزندش نباشد و همچنین پوشش روی میز میبایست با اسفنج محکم با روکش قابل شستشو پوشانده شود.

- محل شستشو: ارتفاع محل شستشوی نوزاد بایستی مطابق با استانداردهای معماری بوده (۹۲-۸۵ سانتی متر) به طوری که مادر به راحتی بتواند کودک را کنترل نماید، همچنین می بایست در انتخاب نوع کاسه و محل تخلیه آب آن دقت شود. در صورت کوچک بودن کاسه، مادر کنترل کاملی روی کودک نخواهد داشت و همچنین پاشیده شدن آب بر روی مادر موجبات ایجاد نگرانی برای او فراهم خواهد شد. در این خصوص باید دقت شود از کاسه شستشوی با قطر زیاد و عمیق با دهانه باز استفاده شود تا از ایجاد مشکلات عنوان شده جلوگیری بعمل آید. در ضمن شیرآلات مصرفی باید استاندارد بوده و به جهت سهولت در استفاده و صرفه جویی در آب، از انواع اهرمی کار با کلاهک قابل تنظیم استفاده شود. بلند بودن ارتفاع شیر آب به جهت سهولت کار برای مادر در هنگام شستشوی کودک در زیر شیر الزامی می باشد.

در صورت عدم امکان لوله کشی، یا نصب شیر آلات و کاسه شستشو، استفاده از دستمال کاغذی مرطوب به منظور تمیز کردن شیرخوار به شرط وجود سطل زباله با کیسه پلاستیکی برای دفع دستمال آلوده وجود داشته باشد. در چنین شرایطی بایستی حتما اسپری ضدعفونی کننده دست جهت مادر در محل مورد نظر موجود باشد تا پس از تعویض پوشک شیرخوار نسبت به تمیز کردن دست خود اقدام نماید. بدیهی است وجود دستگاه خشک کن دست یا دستمال کاغذی ضروری می باشد.

- بخش شیردهی و استراحت: در این بخش، وجود مبل شیردهی و دستگاه تصفیه هوا، موکت یا فرش، بالش، در نظر گرفته شود.